

Motion till riksdagen

1988/89:Fi304

av Mona Saint Cyr och Ewy Möller (båda m)

Effekten på kommunernas kostnader av statliga beslut

Under hela 1980-talet har staten genom en rad olika beslut dragit in åtskilliga miljarder från kommunerna. Svenska Kommunförbundet har i en sammanställning redovisat en summa för åtgärderna, som motsvarar en utdebitering på ca 5:50 kronor. Om man reducerar för stimulansbidrag och extra skatteutjämningsbidrag är nettoeffekten ändå drygt 5 kronor per skatte-krona.

Staten har givetvis helt lovvärt velat hejda den kommunala volymexpansionen, men strategin med ingrepp på kommunernas inkomstsida har fått samhällsekonomiskt icke önskvärda effekter i form av ett alltmer ökande skattetryck på landets invånare. Man kan heller inte bortse ifrån, att nämnda strategi alltmer urholkar kommunernas möjlighet till rörelsefrihet genom egna prioriteringar. Det statliga regelsystemet medger ingen valfrihet, bl.a. på skolans, barnomsorgens och äldreomsorgens områden.

I Kommunförbundets redovisning av skatteeffekten av centrala beslut har inte inkluderats generella beslut såsom höjda energiskatter och höjda arbetsgivaravgifter. Hälften av beslutade åtgärder med verkan på kommunernas ekonomi har varit av engångskaraktär, men resterande hälft har påverkat även följande år och alltså fått en kraftigt ackumulerad effekt. De kommunalaskattehöjningar, som sålunda framtvingats, motsvarar ett värde på 25,5 miljarder.

Ingrepp har sålunda skett i skatteunderlaget. Likviditetsindragningar har beslutats. Skatteutjämningsavgift och Robin-Hood-skatt har införts. Grundavdraget har höjts, och avräkningsförfarandet för KBT har fått effekter på mer än ett år. Statsbidragen inom utbildningen har reducerats vad gäller samlad skoldag och förstärkningsresurs liksom till särskilda åtgärder. Utrustningsbidraget till gymnasieskolan har heller ej gått fritt. Bostadsanpassningsbidraget till s.k. standardhöjande åtgärder för äldre och handikappade har också medfört ökade kommunala avgifter. Nya ledighetslagar slår tillbaka också på kommunerna. Full behovstäckning inom barnomsorgen likaså. Nya regler inom äldreomsorgen kräver nya och ökade kommunala insatser.

Sammantaget ingriper allt fler beslut i Sveriges riksdag i den kommunala ekonomin. Beslut om lagar, förordningar och andra författningar ger ofta upphov till indirekta kostnader, som möjligen är anade men varken konstaterade eller specificerade, när besluten tas. Förutom ett kraftigt reducerat regelsystem gentemot kommunerna krävs, att alla kommunala kostnadskonsekvenser identifieras inför centrala beslut.

Finansutskottet har vid tidigare behandling av motsvarande motionskrav avvisat dessa och hänvisat till bl.a. budgethandbokens föreskrifter om kostnadsberäkningar. Utskottet har t.o.m. uttalat, att konsekvenserna för särskilt kommunerna skall uppmärksammas. Icke desto mindre har de av utskottet åberopade vidtagna åtgärderna inte lyckats medföra önskade förbättringar. Kostnadsanalyser och konsekvensbeskrivningar i propositioner, som berör den kommunala sektorn, behövs och efterlyses alltjämt. Effekter av förslag, som direkt eller indirekt påverkar den kommunala ekonomin måste klart redovisas.

Mot. 1988/89
Fi304

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna, vad i motionen anförts om centrala beslut med kostnadsdrivande effekter på kommunerna och behovet av såväl kostnadsanalyser som konsekvensbeskrivningar i regeringens propositioner.

Stockholm den 19 januari 1989

Mona Saint Cyr (m)

Ewy Möller (m)